

INCIRCLE

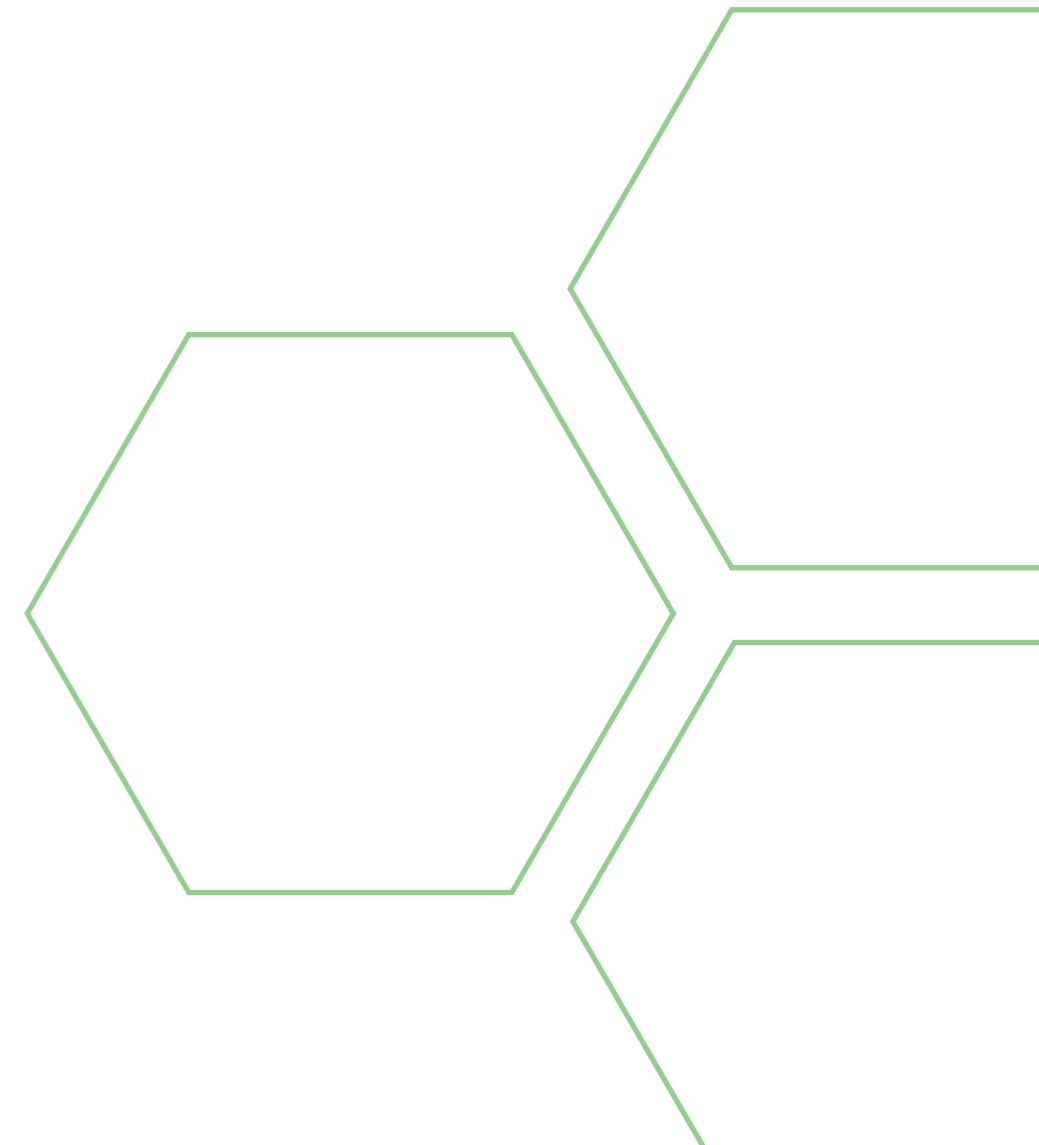
PROJECT

BE PART OF THE CIRCLE

PËRMBLEDHJA E POLITIKAVE **INCIRCLE**

**Si të drejtojmë ndryshimin
drejt një turizmi qarkullues në
Mesdhe**

Dita e tejkalimit të turizmit: a mundemi të arrijmë ditën?

Turizmi është motorri kryesor ekonomik i Mesdheut. Sipas Eurostat, në vitin 2019 rajoni i Mesdheut mirëpriti më shumë se 400 milionë turistë ndërkombëtarë, pothuajse e barabartë me të gjithë popullsinë e BE27 prej rreth 448 milionë banorësh.

Një fluks i tillë e bën Mesdheun një nga destinacionet më të popullore në botë dhe kjo ka krijuar 11 milionë vende pune. Në një skenar para COVID-19, sektori i turizmit në Mesdhe përbënte deri në 15% të PBB-së rajonale, me një rritje prej 75% që nga viti 1995. Pritet që deri në vitin 2025 ardhjet ndërkombëtare të turistëve të arrijnë në 626 milionë sipas Organizatës Botërore për Turizëm e Kombeve të Bashkuara (UNWTO).

Në dy vitet e fundit, pandemia COVID ka zhdukur flukset turistike, duke patur një ndikim të madh në ekonominë në mbarë botën (UNWTO, 2021). Industria

globale e turizmit po lufton dhe po pret me padurim për një rikuperim dhe rinisje vendimtare, duke pritur që njerëzit të ndihen të sigurt për të udhëtuar përsëri en masse.

Megjithatë, përvoja tregon se ky nuk është as drejtimi i duhur për t’u parë dhe as ai që duhet ndjekur. Dëshira për t’iu kthyer modelit të papërgjegjshëm të turizmit “gjuaj dhe vrapo” mund të jetë një zgjidhje e përkohshme, por nuk është aspak e mjaftueshme në procesin e ndërtimit të ripërtëritjes së sektorit apo edhe vazhdimësisë së tij të qëndrueshme në kohë. Në një këndvështrim të tillë, po bëhet gjithnjë e më e qartë se rimëkëmbja dhe rinisja e sektorit të turizmit duhet të fillojë nga vlerësimi i varësive dhe ndikimeve të tij ekonomike, sociale dhe mjedisore.

Me kalimin e kohës, rajoni i Mesdheut ka krijuar kombinime të dallueshme të ofertave turistike dhe aktiviteteve që lidhen me zonat detare dhe bregdetare, shëndetin, sportin, natyrën, tregtinë dhe kulturën, duke siguruar qëndrueshmëri për ekonominë rajonale. (WTTC, 2015).

Megjithatë, aktivitete të tilla të lidhura me turizmin po ushtrojnë gjithnjë e më shumë presion mbi pasuritë natyrore të destinacioneve, nga pikëpamja cilësore dhe sasiore. Flukset masive të turistëve, në zona relativisht të vogla dhe të izoluara, shkaktojnë një gamë të gjerë ndikimesh në destinacione, duke shteruar kapitalin e tyre mjedisor, i cili po shfrytëzohet më shpejt se sa mund të rinovohet.

Ndikime të tilla janë qartësisht të dukshme dhe të përqendruara në zonat bregdetare mesdhetare dhe priren të zbuten me distancën nga bregu, duke reflektuar shpërndarjen hapësinore turistike brenda destinacioneve. Vulnerabiliteti i territoreve të tilla është i destinuar të rritet në vitet në vijim, për shkak të kombinimit të rritjes së pritshme të flukseve turistike me modelet e larta të konsumit të gjeneruara nga sektori i turizmit, duke shkaktuar stresa të shtuara në burimet natyrore tashmë të kufizuara dhe përkeqësim dhe shterim të mëtejshëm mjedisor.

Në dekadat e fundit, rritja e infrastrukturës turistike, veçanërisht në zonat bregdetare dhe ishullore të Mesdheut, ka zhdukur ekosisteme të tëra, duke intensifikuar ndikimin negativ antropogjen në mjedis.

Gjithnjë e më shumë destinacione mesdhetare karakterizohen nga përqendrimi i lartë i aktiviteteve tregtare, mbizhvillimi dhe ngopja turistike, të cilat nga ana e tyre rezultojnë në eksternalitete negative që prekin banorët dhe turistët, si dhe në ekosisteme të brishta si në brezin bregdetar ashtu edhe

në det. Presioni në përdorimin lokal të tokës, zhurma e padurueshme dhe ndotja e ajrit, rritja e mbingarkesës së trafikut, ulja e sigurisë rrugore, mungesa e ujit dhe energjisë së bashku me degradimin dhe varfërimin alarmant të mjedisit janë shembuj të jashtëzakonshëm të ndikimeve negative që po rrezikojnë atraktivitetin, origjinalitetin dhe qëndrueshmërinë e destinacioneve mesdhetare, si dhe duke ndikuar kështu në zgjedhjet dhe tendencat e turistëve në vitet në vijim.

Prandaj, prioriteti i rimëkëmbjes së ekonomisë së turizmit në epokën pas Covid-it nuk mund t’u shpëtojë kërkesave urgjente të qëndrueshmërisë. Qëndrueshmëria është e vetmja mundësi për “rilindjen” e turizmit në destinacionet mesdhetare, duke parandaluar humbjen e habitateve dhe ekosistemeve të tyre, si dhe atraktivitetin dhe origjinalitetin e tyre të veçantë, gjë që do të rezultonte në rënien e kënaqësisë së vizitorëve dhe humbje të pashmangshme të përparësisë mesdhetare në fushën e turizmit.

SHIFRAT KRYESORE TË TURIZMIT MESDHEJAR

- 400 milion turistë ndërkombëtarë kundrejt 448 milion të popullsisë së BE27
- Ndër destinacionet kryesore në botë
- Gjenerimi i 11 milionë vende pune
- Përbën 15% të PBB-së rajonale, me një rritje prej 75% që nga viti 1995.
- Parashikohet të presë 626 milionë turistë në vitin 2025

Rimëkëmbja dhe rinisja e sektorit të turizmit, e pritur pas pandemisë COVID, duhet të fillojë nga vlerësimi i varësive dhe ndikimeve të tij ekonomike, sociale dhe mjedisore.

Aktivitetet që lidhen me turizmin po ushtrojnë gjithnjë e më shumë presion mbi pasuritë natyrore të destinacioneve, nga pikëpamja cilësore dhe sasiore.

NDIKIMET NEGATIVE ANTROPOGJENIKE NË DESTINACIONET

- stresi në përdorimin lokal të tokës dhe përqendrimi i lartë i aktiviteteve tregtare
- mbizhvillimi dhe ngopja turistike
- rritja e bllokimit të trafikut, zhurma alarmante dhe ndotja e ajrit dhe reduktimi i sigurisë rrugore
- rritja e mungesës së ujit dhe energjisë

Qëndrueshmëria është e vetmja mundësi për rilindjen e turizmit në destinacionet mesdhetare, duke parandaluar humbjen e habitateve dhe ekosistemeve të tyre, si dhe atraktivitetin dhe origjinalitetin e tyre të veçantë.

Duhet të parashtrohet një shkëmbim ndërmjet rritjes së fitimeve të lidhura me turizmin dhe ruajtjes së burimeve natyrore. Kjo është thelbësore për mbijetesën e destinacioneve dhe ekosistemeve që industria e turizmit masiv “godit dhe drejto” gradualisht do të konsumojë dhe ndotë nëse asnjë ndryshim nuk propozohet dhe inkurajohet dhe zbatohet bashkërisht.

Nuk mund të presim më për të pranuar me vete se qëndrueshmëria ekonomike e sektorit të turizmit në Mesdhe varet, mbi të gjitha, nga qëndrueshmëria e tij mjedisore, një ekuilibër delikat që duhet të

rivendoset dhe të ruhet me kalimin e kohës. Për të ruajtur pozicionin udhëheqës në sektor, një formë më e ndërgjegjshme dhe e përgjegjshme e turizmit duhet të nxitet nga vendimmarrësit mesdhetarë dhe menaxherët e destinacioneve - në bashkëpunim të ngushtë me komunitetet lokale, vizitorët dhe aktorët privatë - duke vendosur mbrojtjen dhe vlerësimin e burimeve natyrore në qendër të agjendave dhe veprimeve të tyre politike, duke maksimizuar efikasitetin e tyre dhe duke reduktuar konsumin e tyre.

Duhet të parashtrohet një shkëmbim ndërmjet rritjes së fitimeve të lidhura me turizmin dhe ruajtjes së burimeve natyrore.

Mbrojtja dhe vlerësimi i burimeve natyrore duhet të vihet në qendër të agjendave dhe veprimeve politike të turizmit, duke maksimizuar efikasitetin e tyre dhe duke reduktuar konsumin e tyre.

Turizmi qarkor si një mundësi për të nxitur ndryshimin: ndiqni burimin dhe jo thjesht paratë.

Turizmi është në një pozicion të veçantë për të nxitur tranzicionin drejt një përdorimi më të përgjegjshëm dhe efikas të burimeve natyrore të fundme.

Së pari, për shkak të dinamizmit të tij dhe ndërveprimit të veçantë që vendos midis vizitorëve, industrisë, mjedisit dhe komuniteteve lokale, që kulmon me konsumatorin që udhëton drejtpërdrejt te prodhuesi dhe produkti (UNWTO, 2005) për ta përjetuar dhe blerë atë.

Së dyti, për shkak të varësisë së tij të ngushtë nga burimet mjedisore: pjesa më e madhe e turizmit bazohet në vizitorët që kërkojnë të përjetojnë mjedise të paprekura dhe të pastra, zona tërheqëse natyrore, tradita autentike historike dhe kulturore dhe mikpritës me të cilët mund të krijojnë një marrëdhënie të mirë (Sant’ Shkolla e Studimeve të Avancuara Anna, 2020).

Transformimi i turizmit masiv aktual në një turizëm të qëndrueshëm dhe qarkullues në afat të gjatë është një çështje e mbijetesës për destinacionet mesdhetare, jo vetëm për të ruajtur mjedisin e tyre natyror dhe për të ruajtur konkurrencën, atraktivitetin dhe origjinalitetin e destinacioneve, por edhe për të ruajtur një cilësi të mirë jetë për qytetarët.

Në një këndvështrim të tillë, turizmi qarkullues, i përcaktuar si “një model i aftë për të krijuar një rreth të virtytshëm që prodhon qëllime dhe shërbime pa humbur burimet e kufizuara të planetit që janë lëndët e para, uji dhe energjia¹”, shfaqet vendimtar për destinacionet mesdhetare dhe burimet e tyre.

Zbatimi i parimeve të ekonomisë rrethore (CE) siguron t’i japë fund modelit merr-bej-hidh (Ellen MacArthur Foundation, 2013) që karakterizon modelet dhe tendencat aktuale të turizmit. Ai rrit misionin e përgjithshëm të

turizmit të qëndrueshëm, i fokusuar në plotësimin e nevojave turistike duke adresuar ndikimet aktuale dhe të ardhshme ekonomike, sociale dhe mjedisore (UNWTO, 2005), duke vendosur shiritin më të lartë në përmirësimin e performancës mjedisore të sektorit. Rritja e varfërimit të burimeve globale e shoqëruar me ndryshimet antropogjene klimatike kërkojnë nevojën për të ndryshuar modelet aktuale të konsumit dhe prodhimit të turizmit duke promovuar një qasje “konsumoni më pak dhe prodhoni ndryshe” duke rezultuar në optimizimin, analizën dhe rimendimin e përdorimit të burimeve brenda industrisë së turizmit dhe zinxhirit të vlerës së saj.

Ekonomia rrethore mund të veprojë si një mjet për të arritur qëndrueshmëri të plotë në sektorin e turizmit dhe për të gjeneruar mundësi për avantazh konkurrues për destinacionet.

Literatura sugjeron (Ritchie dhe Crouch, 2003), se konkurrueshmëria e një destinacioni varet nga dy faktorë kryesorë:

- kapitali i zotëruar (burimet natyrore, kulturore, intelektuale, infrastrukurore)
- aftësia për ta përdorur atë (shpërndarja e burimeve), pra për ta shndërruar atë në një ofertë të mallrave dhe shërbimeve turistike.

Në një perspektivë të tillë, ekonomia rrethore duhet të integrohet në zinxhirin e vlerës së turizmit në të gjitha fazat e tij, nëpërmjet nxjerrjes së burimeve, përpunimit, prodhimit në shkallë industriale dhe shërbimi, ruajtjes dhe shpërndarjes dhe përdorimit, duke mos u kufizuar në prodhimin me efikasitet të burimeve, por duke përfshirë burimet- efikasiteti pas përdorimit në drejtim të zgjatjes së jetëgjatësisë së produktit përmes ripërdorimit dhe riparimit (Kurtagić 2018).

Turizmi qarkor, i përcaktuar si “një model i aftë për të krijuar një rreth të virtytshëm që prodhon qëllime dhe shërbime pa humbur burimet e kufizuara të planetit që janë lëndët e para, uji dhe energjia” (Girard & Nocca, 2017).

Zbatimi i parimeve të ekonomisë rrethore (CE) siguron t’i japë fund modelit take-make-dispose (Fondacioni Ellen MacArthur, 2013) që karakterizon modelet dhe tendencat aktuale të turizmit, duke promovuar një “konsumoni më pak dhe prodhojnë ndryshe” qasje.

Për të lehtësuar kalimin drejt qarkullimit në turizëm, çdo industri që i përket sektorit të turizmit, si për shembull industria ushqimore, industria e ndërtimit ose industria e tekstilit, duhet të projektohet për të lejuar riparimin, ripërdorimin dhe riciklimin.

Rishikimi i zinxhirit të vlerës së turizmit, duke rezultuar në një tranzicion qarkullues sistematik të turizmit, mbështetet në bashkëpunimin e ngushtë midis të gjithë aktorëve të një territori, që ndajnë vlerat, parimet etike dhe projektet e biznesit. Në mënyrë që një destinacion të jetë konkurrues, vetë destinacioni duhet t’i përgjigjet në mënyrë adekuate nevojave mjedisore dhe sociale të të gjithë aktorëve të turizmit, duke siguruar një angazhim real midis të gjithëve.

Pritet një qasje sistematike për menaxhimin e destinacionit me në zemër krijimin e një vlere të përbashkët. Rrugët e reja për politikëbërjen e integruar dhe përvetësimin e ideve të CE nga konsumatorët dhe prodhuesit e turizmit duhet të jenë pioniere, duke shkuar përtej kufizimit të thjeshtë të konsumit dhe humbjes së burimeve. Duke evoluar nga konceptet në praktikë, nevojiten një sërë strategjish, planesh dhe rregulloresh politikash për të reduktuar gjurmën ekologjike të turizmit, duke filluar nga rishikimi i produkteve dhe shërbimeve turistike.

Në një tranzicion të tillë menaxherët e destinacionit duhet të veprojnë si lajmëtarë dhe lehtësues të ndryshimit, duke përcaktuar prioritete dhe udhërrëfyes të qarta.

Besimi, ndërgjegjësimi dhe angazhimi midis autoriteteve lokale, operatorëve të biznesit, turistëve dhe komuniteteve lokale duhet të ndërtohet dhe të ushqehet për të ecur përpara në të menduarit dhe veprimin për të krijuar një përvojë më rrethore për të gjithë aktorët e përfshirë në industrinë e mikpritjes dhe turizmit, duke kontribuar në kthimin e hapësirës së turizmit qarkullues në formën e re kryesore të turizmit.

Çdo industri që i përket sektorit të turizmit, si për shembull industria ushqimore, industria e ndërtimit apo industria e tekstilit, duhet të projektohet për të lejuar riparimin, ripërdorimin dhe riciklimin.

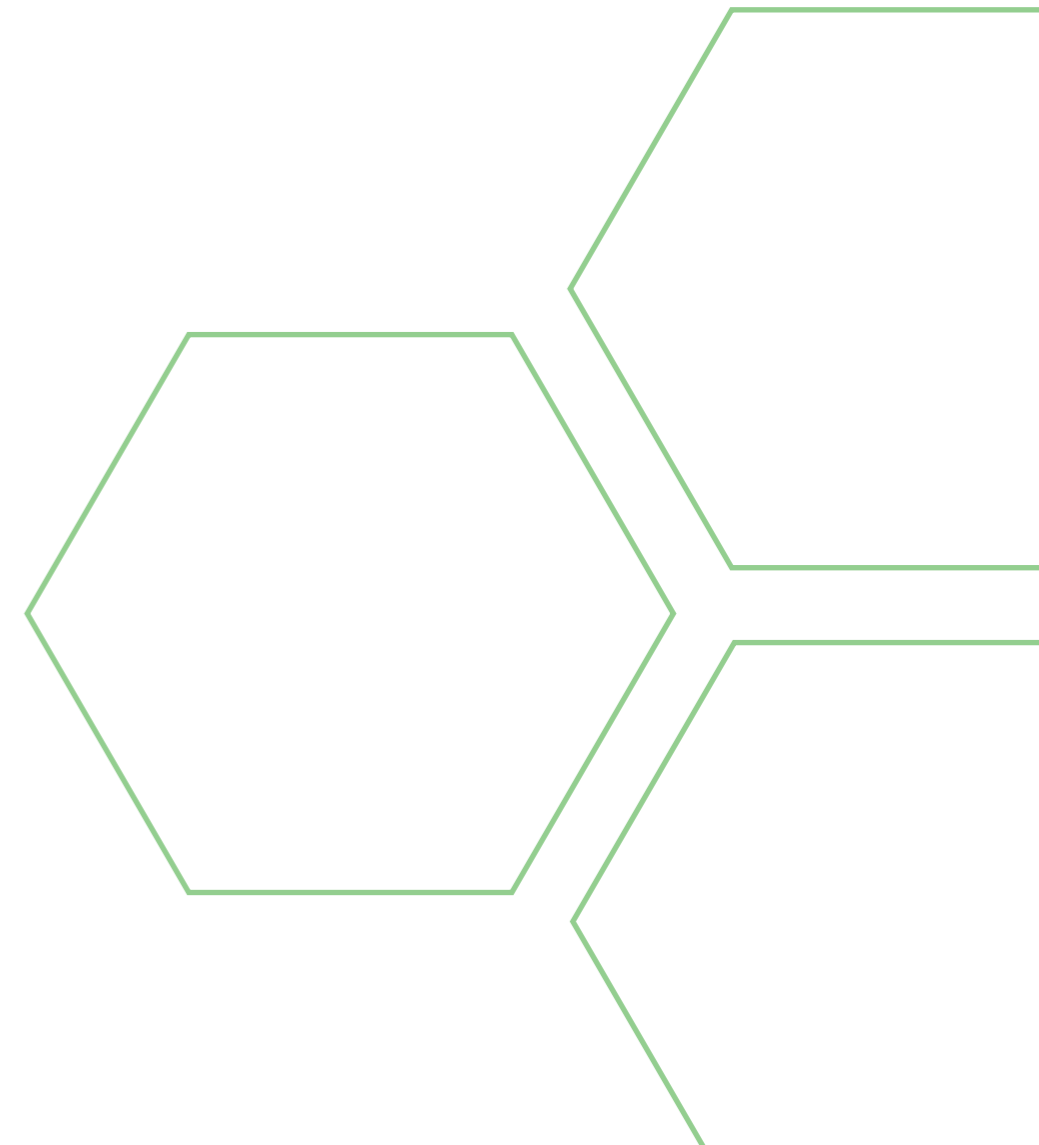
Një qasje sistematike ndaj menaxhimit të destinacionit duhet të ndërtohet dhe të ushqehet, duke u mbështetur në besimin, ndërgjegjësimin dhe angazhimin midis autoriteteve lokale, operatorëve të biznesit, turistëve dhe komuniteteve lokale.

Menaxherët e destinacionit duhet të veprojnë si lajmëtarë dhe lehtësues të ndryshimit, duke përcaktuar prioritete dhe udhërrëfyes të qarta

¹ Girard & Nocca, 2017

Përvoja e INCIRCLE:

**efikasiteti i burimeve natyrore
të vendosur në qendër të
politikëbërjes së turizmit.**

INCIRCLE ME PAK FJALË

Programi finansues
Programi Interreg MED

Vendet partnere
Shqipëria, Italia, Spanja, Malta, Qipro, Greqi

Kohëzgjatja
Nëntor 2019 – Qershor 2022 (32 muaj)

Qëllimi kryesor
rritja e qarkullimit në destinacionet turistike të cenueshme mesdhetare

Website: <https://incircle.interreg-med.eu/>

Platforma e njohurive INCIRCLE: <https://incircle-kp.eu/>

INCIRCLE replication package: <https://www.incircle-kp.eu/replication-toolkit/>

FUSHAT KRYESORE TË VEPRIMIT:

Lëvizshmëria e qëndrueshme

Zhvillimi i zgjidhjeve të qëndrueshme të transportit dhe infrastrukturës mbështetëse, dhe zhvillimi i mënyrave të sistemeve të transportit kolektiv

Menaxhimi i mbetjeve

Reduktimi i gjenerimit të mbetjeve në burim, optimizimi i ndarjes së mbetjeve, reduktimi i depozitimit dhe rikuperimi i materialit dhe energjisë

Burimet e rinovueshme të energjisë dhe efikasiteti i energjisë

Menaxhimi i kërkesës për energji dhe optimizimi i përdorimit të energjisë, diversifikimi i burimeve të furnizimit me energji dhe zhvillimi i sistemeve të energjisë së rinovueshme për të adresuar përdorimin e energjisë veçanërisht në ndërtesa, për ndriçim, ftohje dhe ngrohje të ajrit, ngrohje të ujit dhe qëllime gatimi

Menaxhimi i ujit

Menaxhimi i kërkesës për ujë, optimizimi i përdorimit të ujit, ruajtja dhe rigjenerimi i burimeve të furnizimit me ujë, rikuperimi i ujërave të zeza dhe prodhimi alternativ i ujit

PARIMET KRYESORE TË ZBATUARA:

Redukto: promovon një zhvendosje drejt dematerializimit dhe përdorimit të burimeve të rinovueshme, lëndëve të para dytësore dhe nënprodukteve, duke theksuar ripërdorimin, riciklimin dhe rikuperimin e burimeve.

Rimendo: kërkon që vendimmarrësit të adoptojnë një mënyrë të re për të menduar për menaxhimin e burimeve, duke marrë parasysh të gjithë ciklin jetësor të produkteve dhe shërbimeve.

Inovo: kërkon që vendimmarrësit të jenë inovativë, duke marrë parasysh përdorimin e ideve ose metodave të reja.

Rigjenero: ka nevojë për miratimin e një vizioni holistik dhe sistematik në menaxhimin e burimeve për të mbajtur burimet sa më shumë në përdorim.

Rivlerëso: i referohet kapacitetit të vendimmarrësve për të ruajtur vlerën e burimeve dhe produkteve në cikle të ndryshme ekonomike.

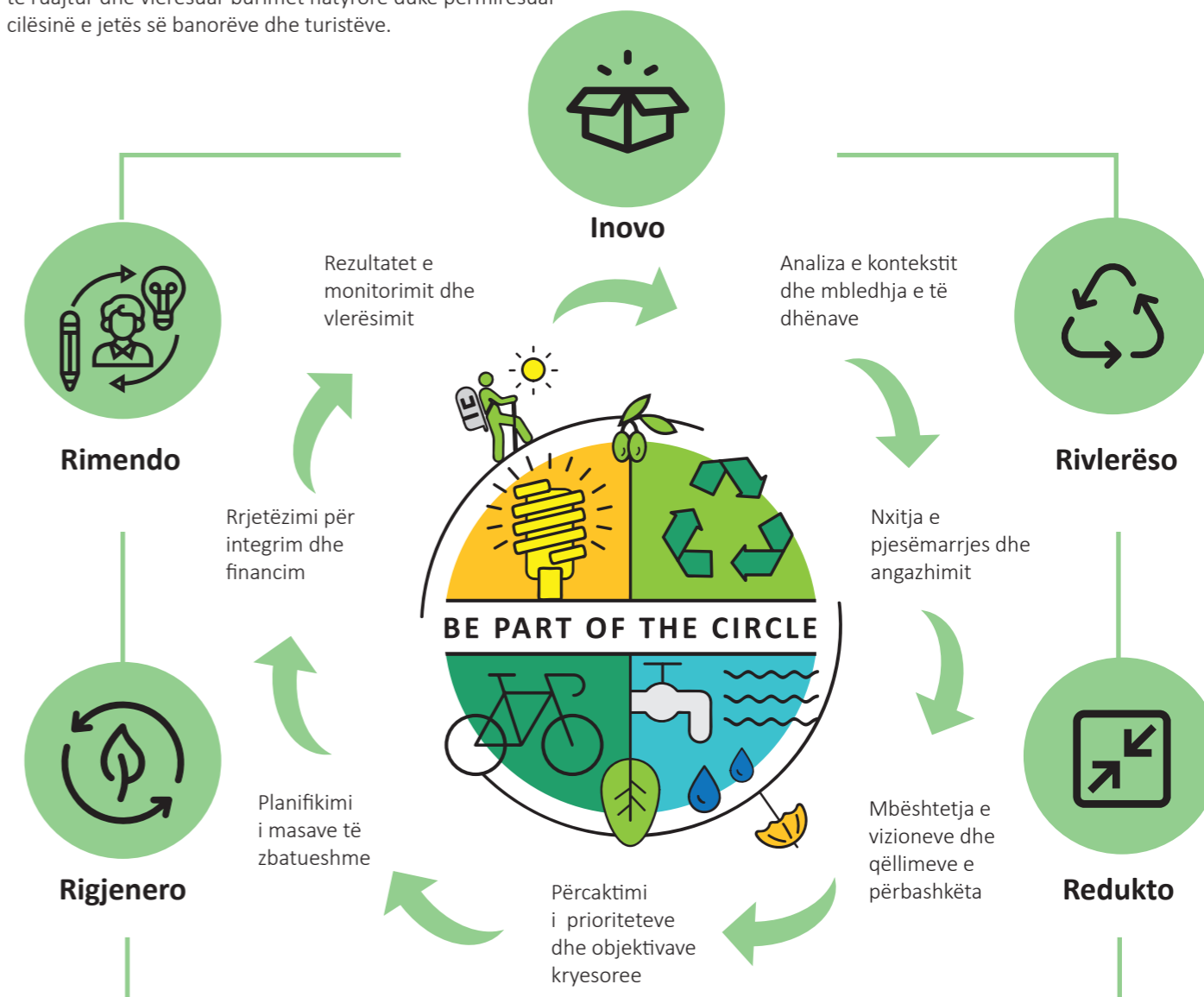
INCIRCLE ka mbështetur destinacionet turistike të cenueshme mesdhetare, si ishujt dhe territoret pak të banuara, për të kapur sfidat mjedisore në rritje të shkaktuara nga aktivitetet turistike.

Flukset masive të turistëve në zona të tilla relativisht të vogla dhe të izoluara, kanë shkaktuar një gamë të gjerë ndikimesh negative në destinacionet, në kushtet e mbikonsumit dhe shterimit të kapitalit mjedisor lokal.

Për të kapërcyer kontradiktën aktuale të turizmit, të përshkruar qartë më sipër, parimet e CE u promovuan dhe u integruan brenda sektorit të planifikimit dhe menaxhimit të turizmit për të ruajtur dhe vlerësuar burimet natyrore duke përmirësuar cilësinë e jetës së banorëve dhe turistëve.

Një metodologji për përfshirjen e aspekteve kritike të qëndrueshmërisë dhe qarkullimit në destinacion menaxhimi u rregullua dhe u zbatua. Është testuar një sërë instrumentesh politikëbërëse, që drejtojnë dhe mbështesin politikën dhe vendimmarrësit e MZHE-së në vendosjen e një procesi vendimmarrës efektiv, me synim reduktimin e ndikimit negativ turistik në destinacione dhe në ruajtjen e kapitalit mjedisor dhe në ruajtjen e burimeve natyrore të fundme.

Metodologjia INCIRCLE mbështetet në 7 hapa kryesorë të ndërthurur ngushtë me menaxhimin e burimeve të fundme natyrore lokale dhe parimet e përgjithshme të CE (Area Science Park, 2020), siç mund të shihet në grafikun e mëposhtëm:

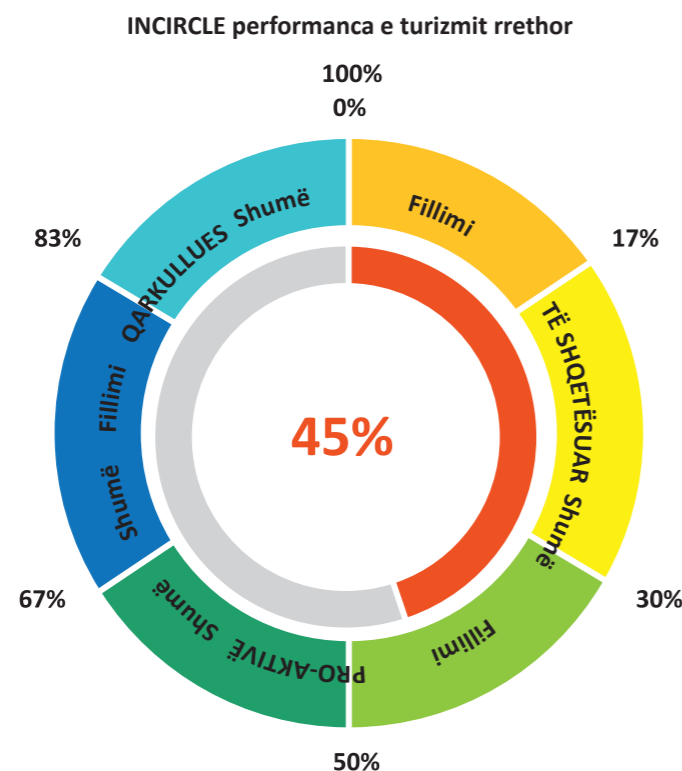
Testimi i instrumenteve të politikës INCIRCLE lindi për arsytet:

- Mbledhja e njohurive ekzistuese dhe praktikave të disponueshme të EQ në [Platformat e Njohurive INCIRCLE](#) për të mbështetur destinacionet e MED dhe aktorët e turizmit në planifikimin dhe zbatimin e masave dhe zgjidhjeve të turizmit të EQ.
- Zhvillimi i mjeteve për të vlerësuar nivelin ekzistues të qarkullimit të turizmit në zonat e interesuara dhe për t'i përshtatur ato me praktikatat që i përshtaten më mirë nevojave të tyre.
- Përpunimi i 11 strategjive të integruara për turizmin qarkullues në nivel shtetëror dhe rajonal, që përmbajnë një total prej 259 masash të hartuara për të përmirësuar politikëbërjen e turizmit në drejtim të mbrojtjes dhe vlerësimit të burimeve natyrore tashmë të pakta dhe të fundme.
- Angazhimi i më shumë se 300 aktorëve territorialë me qëllim promovimin e qasjeve pjesëmarrëse dhe bashkëpunuese për turizmin qarkullues, duke krijuar një masë kritike për një zhvillim të qëndrueshëm dhe rrethor në Mesdhe.
- Zhvillimi i [paketes se replikimit INCIRCLE](#) për të mbështetur transformimin e sektorit të turizmit sipas parimeve të ekonomisë rrethore, i disponueshëm në të gjitha gjuhët e MED.

Kur bëhet fjalë për ecurinë e qarkullimit në turizëm, përvoja INCIRCLE thekson se rruga drejt qarkullimit në turizëm është ende e gjatë dhe e gjatë.

Sipas përvojës së fituar dhe të dhënave të mbledhura, destinacionet partnere dhe të përsëritura të MED (një numër total prej 16 destinacionesh turistike) përfshihen në “kategoria e aktivistëve fillim-pro”, që do të thotë se parimet e KE fillojnë të integrohen mjaftueshëm në menaxhimin e destinacionit, duke pranuar rolin e KE si një levë për zhvillimin ekonomik të territorit, si dhe për restaurimin dhe rigjenerimin e mjedisit.

Përpjekje të konsiderueshme janë bërë deri më tani, por kërkohen të tjera për të mbështetur tranzicionin e qetë të CE në territoret partnere dhe përvetësimin e tij nga të gjithë aktorët dhe aktorët e turizmit. Mundësi të mëtejshme për përmirësim janë të pranishme, duke ofruar bazën për strategjitë e ardhshme të turizmit të qëndrueshëm dhe qarkullues.

KATEGORIA FILLIMORE-PRO AKTIVISTEVE

Parimet e CE fillojnë të integrohen mjaftueshëm në menaxhimin e destinacionit.

KE e njohur si një levë për zhvillimin ekonomik të territorit si dhe për restaurimin dhe rigjenerimin e mjedisit.

Kërkohen përpjekje shtesë për të mbështetur tranzicionin e qetë të CE në territoret partnere dhe përvetësimin e tij nga të gjithë aktorët dhe aktorët e turizmit.

NIVELI BAZË I BASHKËPUNIMIT

Fillimi i “ndërtimit” të një rrjeti bashkëpunues me të gjithë aktorët e turizmit, duke i angazhuar ata në procesin e tyre të vendimmarrjes

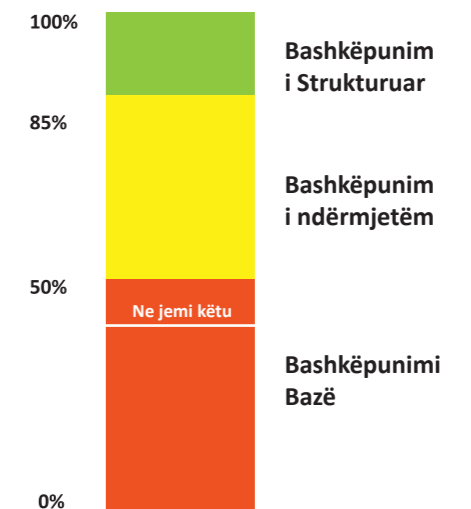
Synimi i përbashkët për të reduktuar ndikimin e përgjithshëm mjedisor falë:

- adoptimi i qasjeve më të mira të menaxhimit të mbetjeve,
- Krijimi i një dije të përbashkët rrethore/të qëndrueshme
- zhvillimi i një infrastrukture të duhur fizike të aftë për të mbështetur një sistem të integruar për të menaxhuar në mënyrë adekuate energjinë, ujin, mbetjet dhe lëndët e para

Siç tregon përvoja e INCIRCLE, zhvillimi i suksesshëm dhe zotërimi i strategjive të turizmit qarkullues ecën paralelisht me gatishmërinë e territoreve dhe palëve të interesuara për të mbajtur vlera të përbashkëta dhe për të bashkëpunuar ngushtë për ruajtjen e tyre. Bashkëpunimi, i njohur si një rrjet i dendur ndërveprimesh që janë të pranishme midis destinacionit turistik dhe industrisë së turizmit (INCIRCLE, Udhëzuesi i Mjeteve të Turizmit Qarkor), është në qendër të tranzicionit rrethor të të gjithë sektorit të turizmit.

Për sa i përket rrjeteve të krijuara të bashkëpunimit, destinacionet partnere dhe të përsëritura të MZHE-së bien brenda “kategoria bazë e bashkëpunimit”, që do të thotë se këto destinacione turistike kanë filluar të “ndërtojnë” një rrjet bashkëpunues me të gjithë aktorët e tjerë të turizmit (p.sh., industrinë e turizmit, komunitetet, turistët, ofruesit e shërbimeve, etj.), për të zhvilluar strategji të përbashkëta rrethore/të qëndrueshme. Një nivel i tillë bashkëpunimi karakterizohet nga qëllimi i përbashkët për të reduktuar ndikimin e përgjithshëm mjedisor falë adoptimit të qasjeve më të mira të menaxhimit të mbetjeve, krijimi i një dije të përbashkët rrethore/të qëndrueshme, si dhe zhvillimi i një infrastrukture të duhur fizike të aftë për të mbështetur një sistem të integruar për të menaxhuar në mënyrë adekuate energjinë, ujin, mbetjet dhe lëndët e para. Pa këtë të fundit, asnjë lloj bashkëpunimi më i strukturuar nuk mund të arrihet plotësisht.

Niveli INCIRCLE i bashkëpunimit ndërmjet aktorëve të turizmit

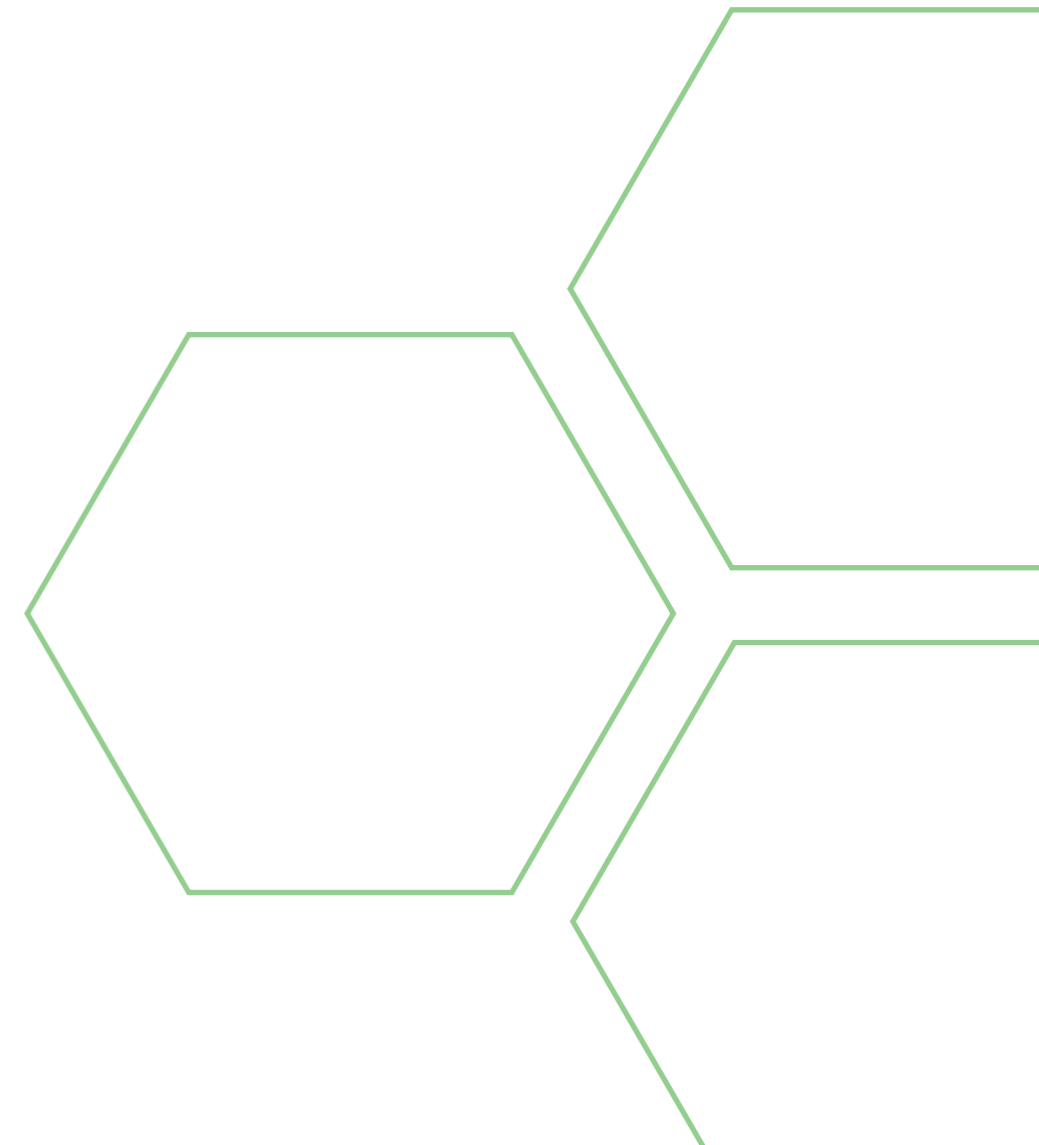

Përvoja e treguar më sipër INCIRCLE mund, deri në një masë të caktuar, të sigurojë çelësin për të kuptuar më mirë performancën rrethore të sektorit edhe në nivel mesdhetar, duke theksuar qartë barrierat dhe shtytësit kryesorë të zhvendosjes së turizmit qarkullues së bashku me një grup të fortë të rekomandimet që duhet të miratohen dhe miratohen nga vendimmarrësit për të lejuar që ndryshimi të ndodhë.

REKOMANDIMET E POLITIKËS

INCIRCLE

**Turizmi qarkor: si të ecësh përpara
dhe të shfrytëzosh ditën**

R1

Përmirësoni mbledhjen dhe monitorimin e të dhënave për vendimmarrje më efikase

Duke qenë një sektor transversal, analiza e performancës së turizmit kërkon mbledhjen e të dhënave që mbulojnë një gamë të gjerë fushash.

Të dhënat e besueshme, të përditësuara rregullisht dhe të mirëpërcaktuara janë thelbësore për hartimin dhe zbatimin e politikave dhe rregullave më efikase. Të dhënat janë gjithashtu një element kyç për të demonstruar përfitimet dhe kthimin nga investimi i masave të zbatuara dhe gjithashtu për t'i vlerësuar ato.

Veprimet kryesore për të ecur përpara:

- Vlerësoni nivelin ekzistues të performancës së qarkullimit të turizmit në territorin tuaj
[Kontrolloni dhe përdorni Mjetin INCIRCLE te Turizmit Qarkullues ne Destinacionin Turistik](#)
- Rritja e bashkëpunimit vertikal brenda destinacioneve të MED dhe mbështetja e shkëmbimit dhe krahasimit midis territoreve të ndryshme të MED, me anë të adoptimit dhe ndarjes së treguesve të përbashkët për turizmin rrethor
[Kontrolloni setin INCIRCLE te indikatorëve te turizmit qarkullues](#)
- Prezantimi i kriterëve të qëndrueshmërisë dhe qarkullimit në mjetet e brendshme për monitorimin e performancës së sektorit të turizmit dhe ndikimet e tij mjedisore në afat më të gjatë
[Kontrolloni dhe përdorni Mjetin INCIRCLE te Turizmit Qarkullues ne Industri](#)
- Mbështetni dhe angazhoni qytetarët, turistët, sektorin privat dhe institucionet kërkimore në mbledhjen e të dhënave të monitorimit (përdorni të dhënat e hapura dhe shkencën qytetare në një këndvështrim spiral të katërfishtë)

R2

Krijimi i një strukture të qeverisjes rrethore të turizmit në territoret e synuara

Si një shtytës kryesor ekonomik për territoret, vendimet në lidhje me sektorin e turizmit kanë një ndikim të gjerë.

Në këtë kuptim, për të siguruar kalimin drejt një prodhimi dhe konsumi të përgjegjshëm në sektorin e turizmit, të përqafuar kolektivisht nga qytetarët, bizneset dhe institucionet njësoj, është e nevojshme të vendosen procedurat më të mira të bashkëpunimit për të integruar shumëllojshmërinë e vizioneve dhe nevojave. Për të qenë i frytshëm, ky proces duhet të konsiderohet në një perspektivë afatgjatë/të përhershme. Propozimet që dalin nga procese të tilla duhet të konsiderohen seriozisht për t'u zbatuar dhe angazhimet e autoriteteve publike përballë palëve të interesuara nuk mund të mbikëqyren ose të mos respektohen.

Veprimet kryesore për të ecur përpara:

- Zbatoni metodologjitë e bashkë-zhvillimit për qeverisjen e destinacionit, duke shpjeguar qartë qëllimin dhe kufijtë e qasjes pjesëmarrëse dhe duke iu përmbajtur marrëveshjeve që do të lidhni gjatë procesit
[Kontrolloni raportin INCIRCLE per ngritje kapacitetesh](#)
- Zbatoni dhe nxisni një qasje pjesëmarrëse me një perspektivë afatgjatë, duke krijuar borde të përhershme të palëve të interesuara dhe duke përshtatur formatin me kontekstin tuaj lokal.
- Integrimi i qasjes pjesëmarrëse në planifikimin e destinacionit si dhe në vlerësimin dhe rishikimin e rregullt të strategjive ekzistuese.

R3

Zhvilloni një ndërhyrje 360 gradë për të nxitur tranzicionin

Dimensionet e shumta dhe të ndërlidhura që lidhen me turizmin rrethor kërkojnë një qasje holistike dhe një ndërhyrje të koordinuar globale për të përballuar sfidat e tanishme dhe të ardhshme.

Për të siguruar dhënien e rezultateve të prekshme, është e nevojshme të zhvillohen dhe plotësohen një sërë masash dhe instrumentesh politikash, në gjendje të drejtojnë të gjithë aktorët e turizmit në tranzicionin drejt një turizmi qarkullues. Për të arritur një qëllim të tillë, forca goditëse e autoriteteve publike në nivel rregullator, ekonomik dhe social është thirrur të mbështesë ndryshimin e sjelljes dhe shoqërisë drejt qëndrueshmërisë dhe qarkullimit në turizëm me udhëzuesin e parimit të menaxhimit të kërkesës, me anë të politikës së dedikuar vijuese instrumente:

Veprimet kryesore për të ecur përpara:

- **Instrumentet rregullatore dhe ligjore:** (bashkë) hartojnë dhe zbatojnë rregullat dhe normat që synojnë të nxisin ndryshime në sjelljen e prodhimit dhe konsumit. Këto mjete mund të adresojnë kontroll më të rreptë mbi përdorimin e burimeve, planifikimin e territorit, promovimin e zgjidhjeve rrethore dhe/ose kufizime, të tilla si:
 - Zbatimi i Reformës së Tatimit të Gjelbër.
 - Miratimi i kriterëve të njohura të qëndrueshme dhe/ose rrethore për planifikimin e ngjarjeve publike.
 - Rregullimi i lëvizshmërisë së makinave me qira.
 - Futja e detyrueshme e depozitimit të ndarë të mbetjeve nga kompanitë turistike dhe në përgjithësi për të gjithë sektorët e ekonomisë për të lejuar grumbullimin e ndarë të mbetjeve nga pushteti vendor.
- **Instrumente edukative dhe vullnetare:** aplikoni mjete që mundësojnë zgjedhje dhe veprime të informuara përmes vetërregullimit shoqëror, si dhe transferimit të njohurive, informacionit dhe ndërgjegjësimit; (p.sh.: sistemet e udhëzimit dhe certifikimit që u mundësojnë palëve të interesuara t'u përmbahen qasjeve dhe parimeve të konsumit dhe prodhimit të qëndrueshëm, fushata ndërgjegjësuese, ngritja e kapaciteteve për operatorët turistikë), si p.sh:
 - Ngritja e skemave mbështetëse për zhvillimin e instalimeve të ruajtjes së energjisë në lidhje me burimet e rinovueshme të energjisë brenda ambienteve turistike.
 - Zbatimi i etiketave të cilësisë dhe certifikimeve të gjelbra për të përmirësuar ndërgjegjësimin për menaxhimin e ujit në sektorin e turizmit.
 - Organizimi i fushatave vjetore ndërgjegjësuese "Let's do it" që promovojnë sjellje të përgjegjshme ndaj mjedisit për reduktimin, ripërdorimin dhe riciklimin e mbetjeve.
 - Nisja e masave të ndërgjegjësimit të publikut për të rritur njohuritë për mënyrat e lëvizshmërisë aktive dhe automjetet elektrike dhe përfitimet e tyre për të inkurajuar një përdorim më të gjerë të automjeteve elektrike.
 - Organizimi i programeve të trajnimit për çështjet e parandalimit të mbetjeve, grumbullimit të veçuar dhe ripërdorimit të mbetjeve nga kompanitë e sektorit të turizmit.
 - Ngritja e mbështetjes teknike për institucionet turistike në ndërmarrjen/planifikimin e nismave për optimizimin e menaxhimit të energjisë.
- **Instrumentet ekonomike dhe fiskale:** zhvillojnë mjete nxitëse dhe dekurajuese të cilat i bëjnë sjellje ose praktika të caktuara pak a shumë tërheqëse financiarisht duke shpërblyer ose penalizuar si aktivitetet ekonomike ashtu edhe kërkesën publike (p.sh.: stimujt fiskalë që mund të mbështesin konsumin dhe prodhimin e qëndrueshëm, mbështetjen për optimizimin dhe efikasitetin e burimeve ku bëhet fjalë për infrastrukturën/shërbimet turistike dhe adoptimin dhe instalimin e teknologjive të reja, etj.), si p.sh.
 - Ngritja e skemave mbështetëse për instalimin e sistemeve të trajtimit të ujërave gri/ujërave të zeza brenda sektorit turistik.
 - Sigurimi i granteve publike për të përmirësuar objektivat e riciklimit të mbetjeve të paketimit joindustrial.
 - Sigurimi i granteve publike për zgjidhje të reja aktive dhe të buta të lëvizshmërisë duke u fokusuar në skemat e bashkimit/ndarjes së udhëtimeve

R4

Angazhohuni për të udhëhequr me shembull

Për të siguruar që të gjitha palët e interesuara të përqafojnë ndryshimin e paradigmave dhe praktikave të promovuara nga autoritetet publike, ata duhet të jenë të parët që do të angazhohen aktivisht në atë që po promovojnë dhe për rrjedhojë të udhëheqin me shembull.

Si një pjesë e pashmangshme e veprimit publik, blerja e shërbimeve dhe mallrave është një fushë ideale për të promovuar ndryshimin dhe për të udhëhequr me shembull.

Për të vlerësuar potencialin e prokurimit publik për të nxitur ndryshimin drejt qarkullimit, është e rëndësishme të përmirësohet njohuria e shërbimeve të ngarkuara për hapjen e tenderëve, ofrimin e trajnimit, asistencën me qasjet kolektive, mbështetjen me shkrim ose përgjigjen ndaj thirrjeve për tender, dhe mjete për shkëmbimin e përvojave dhe zgjidhjeve për hartimin më të mirë të kontratave publike me synimin për të mbështetur qarkullimin në të gjithë zinxhirin e vlerës së turizmit. Në të njëjtën kohë, qasja dhe ndikimet e prokurimit publik nuk do të jenë kurrë të qëndrueshme nëse nuk përputhen me një kërkesë sociale. Në këtë kuptim, prokurimi publik do të përforcojë/përforcojë rolin e konsumatorëve dhe palëve private të interesuara si aktorë të ndryshimit.

Veprimet kryesore për të ecur përpara:

- Zbatimi i veprimeve dhe projekteve pilot për të mbështetur optimizimin e infrastrukturës dhe shërbimeve publike të turizmit në një perspektivë EQ.
- Zhvillimi dhe respektimi i rregullave dhe kriterëve të prokurimit publik të gjelbër. Prokurimi publik është një levë qendrore për ndryshim pasi mund të financojë transformimin duke i shërbyer njëkohësisht konsolidimit të tendencave të virtytshme.
- Zbatimi i strategjive rrethore në funksionimin e institucionit, menaxhimin e objekteve dhe shërbimeve të tij.
- Ulja e burokracisë dhe rishikimi i rregulloreve për të mbështetur vlerësimin e burimeve si dhe ripërdorimin e tyre, duke filluar nga brenda vetë institucionit.
- Mbështetja e rishikimit të rregulloreve evropiane, veçanërisht ato që kanë të bëjnë me prokurimin publik, të cilat ndalojnë favorizimin e furnizimit vendor në emër të konkurrencës së lirë, kanë efektin e dëmshëm të pengimit të hartimit të thirrjeve për tenderë që favorizojnë modele lokale dhe rrethore. Avokimi për ndryshimin e këtyre kufizimeve duhet të zhvillohet dhe të mbështetet, veçanërisht nga autoritetet rajonale dhe kombëtare në nivel të BE-së.

R1

- Vlerësoni nivelin ekzistues të performancës së qarkullimit të turizmit në territorin tuaj
- Prezantimi i kriterëve të qëndrueshmërisë dhe qarkullimit në mjetet e brendshme për monitorimin e performancës së sektorit të turizmit dhe ndikimet e tij mjedisore në afat më të gjatë
- Rritja e bashkëpunimit vertikal brenda destinacioneve të MED dhe mbështetja e shkëmbimit dhe krahasimit midis territoreve të ndryshme të MED, me anë të adoptimit dhe ndarjes së treguesve të përbashkët për turizmin rrethor
- Mbështetni dhe angazhoni qytetarët, turistët, sektorin privat dhe institucionet kërkimore në mbledhjen e të dhënave të monitorimit (përdorni të dhënat e hapura dhe shkencën qytetare në një këndvështrim spiral të katërfishtë)

Përmirësoni mbledhjen dhe monitorimin e të dhënave për vendimmarrje më efikase

R2

- Zbatoni metodologjitë e bashkë-zhvillimit për qeverisjen e destinacionit, duke shpjeguar qartë qëllimin dhe kufijtë e qasjes pjesëmarrëse dhe duke iu përmbytur marrëveshjeve që do të lidhni gjatë procesit
- Zbatoni dhe nxisni një qasje pjesëmarrëse me një perspektivë afatgjatë, duke krijuar borde të përhershme të palëve të interesuara dhe duke përshtatur formatin me kontekstin tuaj lokal
- Integrimi i qasjes pjesëmarrëse në planifikimin e destinacionit si dhe në vlerësimin dhe rishikimin e rregullt të strategjive ekzistuese

Krijimi i një strukture të qeverisjes rrethore të turizmit në territoret e synuara

Zhvilloni një ndërhyrje 360 gradë për të nxitur tranzicionin

R4

- Zbatimi i veprimeve dhe projekteve pilot për të mbështetur optimizimin e infrastrukturës dhe shërbimeve publike të turizmit në një perspektivë EQ.
- Zhvillimi dhe respektimi i rregullave dhe kriterëve të prokurimit publik të gjelbër. Prokurimi publik është një levë qendrore për ndryshim pasi mund të financojë transformimin duke i shërbyer njëkohësisht konsolidimit të tendencave të virtytshme.
- Zbatimi i strategjive rrethore në funksionimin e institucionit, menaxhimin e objekteve dhe shërbimeve të tij.
- Ulja e burokracisë dhe rishikimi i rregulloreve për të mbështetur vlerësimin e burimeve si dhe ripërdorimin e tyre, duke filluar nga brenda vetë institucionit.
- Mbështetja e rishikimit të rregulloreve evropiane, veçanërisht ato që kanë të bëjnë me prokurimin publik, të cilat ndalojnë favorizimin e furnizimit vendor në emër të konkurrencës së lirë, kanë efektin e dëmshëm të pengimit të hartimit të thirrjeve për tenderë që favorizojnë modele lokale dhe rrethore. Avokimi për ndryshimin e këtyre kufizimeve duhet të zhvillohet dhe të mbështetet, veçanërisht nga autoritetet rajonale dhe kombëtare në nivel të BE-së.

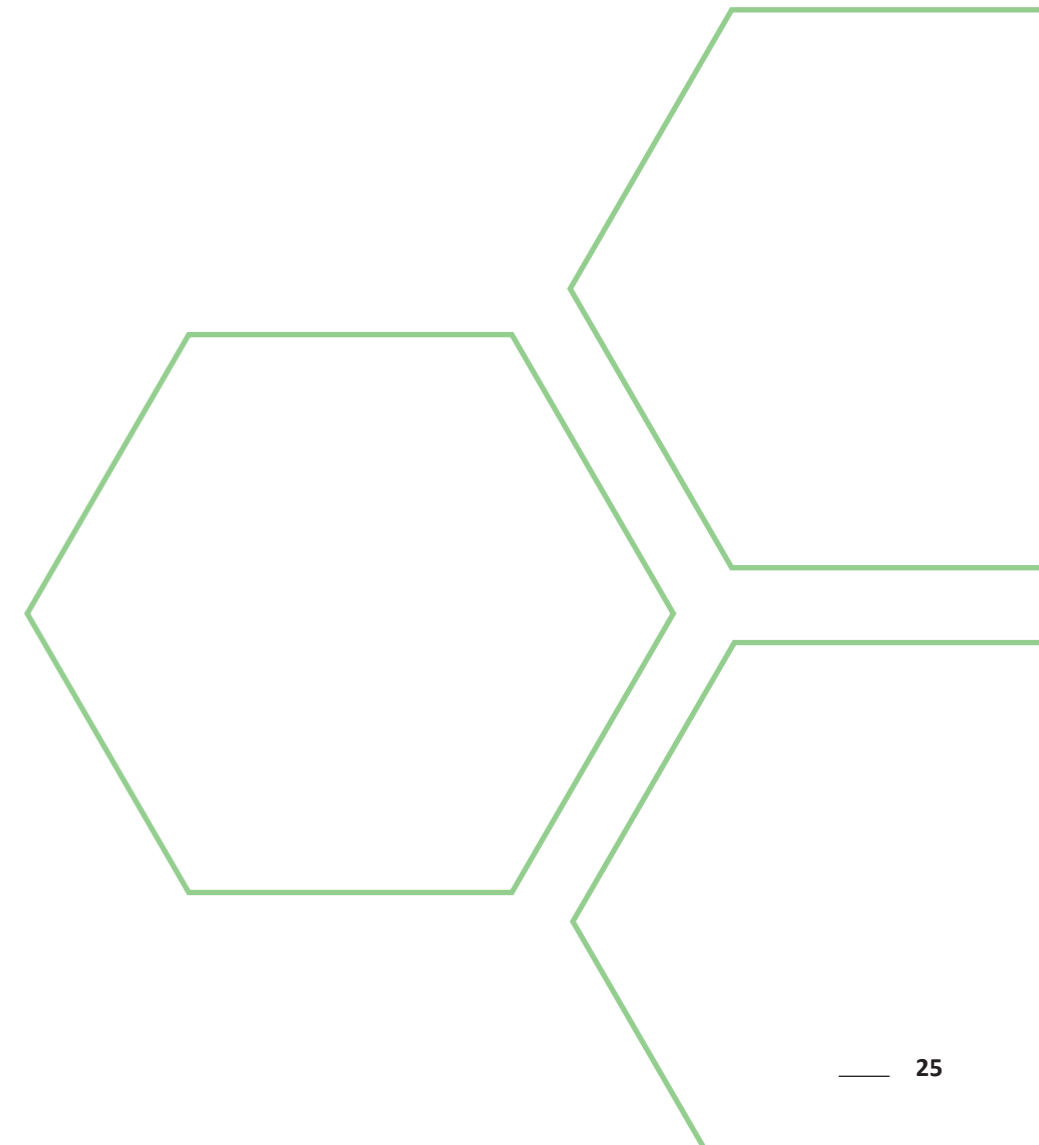
R3

- Instrumentet rregullatore dhe ligjore: (bashkë) hartojnë dhe zbatojnë rregullat dhe normat që synojnë të nxisin ndryshime në sjelljen e prodhimit dhe konsumit. Këto mjete mund të adresojnë kontroll më të rreptë mbi përdorimin e burimeve, planifikimin e territorit, promovimin e zgjidhjeve rrethore dhe/ose kufizime
- Instrumentet ekonomike dhe fiskale: zhvillojnë mjete nxitëse dhe dekurajuese të cilat i bëjnë sjellje ose praktika të caktuara pak a shumë tërheqëse financiarisht duke shpërblyer ose penalizuar si aktivitetet ekonomike ashtu edhe kërkesën publike
- Instrumente edukative dhe vullnetare: aplikoni mjete që mundësojnë zgjedhje dhe veprime të informuara përmes vetërregullimit shoqëror, si dhe transferimit të njohurive, informacionit dhe ndërgjegjësimit; (p.sh.: sistemet e udhëzimit dhe certifikimit që u mundësojnë palëve të interesuara t'u përmbahen qasjes dhe parimeve të konsumit dhe prodhimit të qëndrueshëm, fushata ndërgjegjësuere, ngritja e kapaciteteve për operatorët turistikë

Zhvilloni një ndërhyrje 360 gradë për të nxitur tranzicionin

Instrumentet e politikës **INCIRCLE** për qarkullimin në turizëm

Instrumentet e politikave të zhvilluara dhe të testuara janë të disponueshme në [platformën e njohurive INCIRCLE](#).

PAKETA INCIRCLE E REPLIKIMIT

[Paketa e replikimit INCIRCLE](#) mbështet vendimmarrësit në lehtësimin e tranzicionit drejt një turizmi mesdhetar më të qëndrueshëm dhe qarkullues. Ai përbëhet nga disa instrumente:

- **Paketa e veglave të modelit të operacionit**, duke ofruar një kornizë për përfshirjen e aspekteve kritike të qëndrueshmërisë dhe qarkullimit në të gjitha fazat e politikëbërjes, që synon të drejtojë zhvillimin e strategjive të integruara rajonale dhe kombëtare drejt një turizmi më rrethor.
- **Paketa e mjeteve të procesit pjesëmarrës**, duke ofruar njohuri dhe sugjerime për ndërtimin e ekipeve ndërdisiplinore të punës të përbërë nga organizata dhe individë të përfshirë dhe të interesuar në të gjitha aspektet e turizmit.
- **Paketa e instrumenteve të vlerësimit të strategjisë**, duke ofruar kornizën për të vlerësuar korrespondencën e strategjive me parimet rrethore të vendosura në modelin operacional INCIRCLE.
- **Një sërë treguesish të turizmit qarkullues**, duke ofruar një sërë treguesish të menaxhimit dhe monitorimit për të vlerësuar ndikimin e turizmit si në destinacion ashtu edhe në nivel të industrisë së turizmit nga një perspektivë e ekonomisë rrethore.
- **Përmbledhje e strategjive INCIRCLE**, duke ofruar gjetjet dhe përfundimet kryesore që rrjedhin nga strategjitë e turizmit qarkullues të zhvilluara në territoret partnere (Shqipëri, Ishujt Balearik, Kretë, Qipro dhe Maltë).

MJETET E VETËVLERËSIMIT INCIRCLE

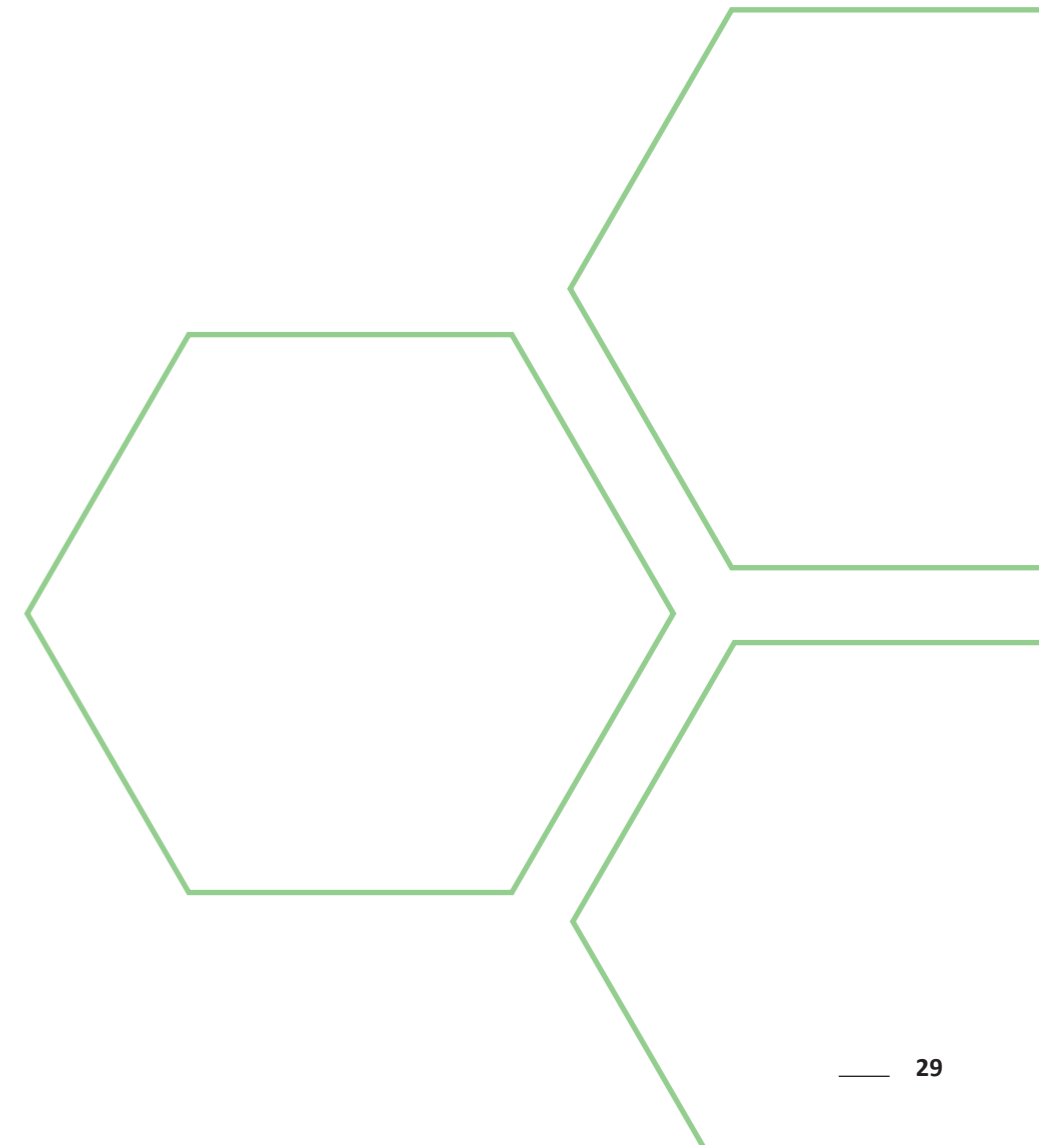

Deri në fund të projektit, dy mjete të vetëvlerësimit të turizmit qarkullues janë zhvilluar dhe vënë në dispozicion në [platformën e njohurive të projektit](#), për të mundësuar vendimmarrësit, nga njëra anë, dhe sipërmarrësit e turizmit, nga ana tjetër, të vetëvlerësojnë qëndrueshmërinë dhe qarkshmërinë e performancës së tyre me synimin për të rritur konkurrencën, qëndrueshmërinë dhe aftësitë e rritjes të destinacioneve mesdhetare në tërësi.

INCIRCLE

POLICY BRIEF

Testimonials

AREA Science Park, Italywww.areasciencepark.it

INCIRCLE proved to Italian destination managers that resource-consuming tourism paradigms and practices can be given up, giving way to the establishment of a new trade-off between the increase of tourism-related profits and the preservation of natural resources. Area Science Park supported project partners and replicating organisations in applying and implementing circular economy principles - such as the efficiency of resources, their recovery, reuse, redevelopment, valorisation and regeneration - into tourism strategies, thus guaranteeing the economic, environmental and social sustainability of the tourism sector in the Mediterranean in the years to come.

MEDCITIES, Spainmedcities.or

During the INCIRCLE project, we have seen how the actors of the tourist sector came together with a common aim of making efforts and increasing together the sustainability of the tourism in different territories. We have perceived the change of paradigm and mentality, embracing the circular and sustainability concept as a must and no longer a possibility. In our opinion, the project has planted a seed and facilitated its partner and replicating territories to continue working towards this aim, both in the long term (with the strategy) and by implementing tangible solutions (tailor-made activities and pilots).

CIVINET Greece-Cyprus, Greececivitas.eu/civinet/civinet-greece-cyprus

The INCIRCLE project had an added value to the existing activity of the CIVINET Network which specialises in the field of sustainable mobility with a focus on the insular, coastal and tourist areas. At the same time, the project contributed to the broadening of the Network's thematic scope and the services it can offer to its members towards climate-neutral and smart cities. Equally important is the fact that it matured its cooperation with four of its members (Rethymno, Larnaca, Crete and Attica), and brought it closer to other areas of the Mediterranean, outside the field of its activity.

Larnaca - Famagusta District Development Agency, Cypruswww.anetel.com

The next decade is critical for a successful transition to circular economy, resource efficiency and green growth. With the INCIRCLE project we had the opportunity to draft a national Circular Strategy and to play a catalytic role in enabling and accelerating the transition of the Cyprus economy to a circular and green economy by involving all key stakeholders and enhance the multilevel development of circularity in Cyprus.

Albanian Institute of Transport, Albaniawww.ital.gov.al

The INCIRCLE project was among the firsts that brought Circular Economy to the attention of Albanian policymakers and stakeholders. As an institution operating in transport, one of top producers of greenhouse gas emissions, it was important to be part of an initiative that is driven by the purpose of using our Earth's resources more efficiently and productively. With tourism being a wide-ranging industry, the tools developed by the INCIRCLE project will come to help not only to the tourism sector, but to all the industries that it incorporates.

Energy and Water Agency, Maltawww.energywateragency.gov.mt

The Energy and Water Agency, throughout the duration of the INCIRCLE project has worked towards the formation of a comprehensive Circular Tourism Strategy for the Maltese Islands. The strategy has focused on addressing important environmental topics that are relevant for our islands. The result of extensive stakeholder involvement from the tourism, water, energy, waste and mobility sectors, has helped create a robust, valuable strategy, having the potential for a sufficient impact on the sustainability and circularity of the tourism sector! Additionally, the Energy and Water Agency, was responsible for the creation of a Strategy Evaluation Framework with the scope of assessing how circular a strategy is, which can be used by any territory!

Region of Crete - Directorate of Environment and Spatial Planning, Greecewww.crete.gov.gr

As the Region of Crete our goal through INCIRCLE program is to reach a sustainable development, in the context of 3 key factors:

- a) Carbon emission relief: Avoid CO₂ or CH₄ (GHG) emissions using RES and energy integration techniques.
- b) Decentralization: To minimize the carbon footprint, most water and energy systems need to be localized and decentralized.
- c) Digitization: Decentralized units and efficient integration require advanced control methods and can only be viable through digitalization.

This leads to improved environmental conditions for everybody in Crete, the citizens and the tourists, because the nature stays intact

Municipality of Himara, Albaniahimara.gov.al

As one of the foundations of sustainable development, circular economy is getting more and more importance and relevance in our today's world. Bringing together the need for rapid development and the responsibilities that comes with that, will determine the path for future generations. As a cornerstone of these ideas stands INCIRCLE project and the benefits that it brought to Himara community. Each of us can help to put together it's part of the puzzle and thus be part of the circle.

Municipality of Palma, Spainwww.palma.cat

Even the project has been developed in the middle of a pandemic, this last has served to impulse the awareness of circularity and to increase the desire of being engage in it. The increasing number of activities/businesses willing to take part of circularity throughout the project has been a motivation for the City Council. Although the barriers we found within the City Council at administrative level, we keep on going and we were awarded with a single use plastic reduction (more than 482.000 half a litter bottles in 10 months). This is going to be a revolution in the water consumption paradigm in our city. Causing a tap water consumption increase and a reduction of single use plastic bottles generation.

Agency for Tourism of the Balearic Islands, Spainwww.caib.es

The Balearic Islands aim at becoming a circular tourism world leader offering the best tourism experience possible while improving the Balearics quality of life. The INCIRCLE project amplified the current Government partnership with its public and private stakeholders to design, plan and implement a circular tourism strategy, including a comprehensive design of pioneering alternative solutions over the entire life cycle of products and adoption of closing-the-loop production and consumption patterns within the entire tourism economy.

Municipality of Larnaca, Cypruswww.larnaka.org.cy

INCIRCLE, was a very rewarding experience for the Larnaka Municipality local team, especially because it gave us the opportunity to continue working on the implementation of projects on sustainability, as part of the official SUMP strategy. Given the low circularity in our region, INCIRCLE helped us raise awareness in our community around the concept of circular economy, and involve relevant key stakeholders in designing our local circular tourism strategies. We will continue working on developing additional circular tourism applications in the city of Larnaka, while making sure to capitalise on the expertise and experience we have developed in this project, together with our partners. The CYCLE LARNAKA is a great and green way to explore the city with a bicycle, materialised through INCIRCLE.

Ministry for Gozo, Maltamgoz.gov.mt

Gozo, being a small island with double insularity has an economy which depends heavily on tourism. Since natural resources are limited, it is important that the concept of circular tourism is given priority and adopted by the local tourism sector so that our finite natural resources are not depleted. Throughout the INCIRCLE project we showed the importance of circular tourism to the main tourism stakeholders in the Maltese islands. This was further highlighted through our local demonstrator project which was the construction of a water reservoir for the collection of rainwater runoff.

Institute Scuola Superiore Sant' Anna (SSSA), Italywww.santannapisa.it

Participation in the INCIRCLE project has meant a lot for SSSA, from multiple points of view. Firstly, it allowed SSSA researchers to increase their know-how regarding main circular challenges in the tourism sector: circular economy still represents a highly unexplored topic, even if fundamental for making real the achievement of sustainable development by tourism. Secondly, working on this project enabled SSSA to fully understand the importance of peculiarities of each context with its characteristics when there is the will to assess circularity. Last, but not least, participation in this project has led SSSA to work with enthusiastic partners having the desire to initiate a positive change in a key sector such as the tourism one.

Municipality of Rethymno, Greecewww.rethymno.gr

For Rethymno Municipality, INCIRCLE was a chance to introduce Circular Economy concept in local community empowering the knowledge of decision and policy makers and raising awareness of citizens and tourists. Rethymno's demonstrators which are easily replicable proved the feasibility to incorporate Circular Economy solutions in the citizens' daily lifestyle and in the touristic sector. Renewable Energy Sources can be the solution for Green Energy production for e-mobility.

Regional Unit of Attica Islands - Region of Attica, Greecewww.patt.gov.gr

The INCIRCLE Project had a great impact on the Region of Attica and the Regional Unit of the Islands, in particular. Circular tourism strategy is a great tool for the increase of viability and attractiveness of Attica's islands, the maintenance of the quality and availability of natural resources, and the improvement of the quality of life for the residents and the visitors. The cooperation and the exchange of know – how with the executives of Medcities and CIVINET, our technical partner, was smooth and fruitful. As a result, the executives of the Region of Attica gained further insights of the current situation and the specific needs of each one of the islands of Attica. The greatest contribution of the program is the increase of environmental awareness of professionals, residents and visitors of the Attica's islands and the network that is formed between the Region of Attica and the stakeholders that took part.

Split - Dalmatia County Tourist Board, Croatiawww.dalmatia.hr

During the process of being a part of INCIRCLE project our territory gained a lot. Different sectors started to communicate, share ideas, we learnt how to properly contribute to community. Different ideas were implemented, we achieved a high level of collaboration among stakeholders, became a recognized as territory that cares about cultural heritage, local habitants, natural beauties, and invest in our environment. We will continue our efforts in transition towards more circular destination but will always invest in human capital as well. This was such important experience for us.

Delta de l' Ebre National Park, Spainparcsnaturals.gencat.cat/ca/xarxa-de-parcs/delta-ebre/inici

Participating in the INCIRCLE project has been a very challenging but enriching learning experience. First, because the good results of the evaluation of the degree of circularity into the destination reinforces the bet of the Ebro Delta towards sustainability in tourism sector. Secondly, we highlight the broad participation of stakeholders within the working groups, despite COVID19 constraints. Particularly, sustainable mobility issues, mainly focus on cycling proposals are some of the main results from the project, to be developed for the years on. All this outcomes and benchmarks wouldn't be also possible without the support and knowledge shared with the Albanian Institute of Transport, Medcities, Schola Santa Anna, and the external consultant Xavier Cazorla from Elements.

Local Action Group Terra Barocca, Italygalterrabarocca.com

The INCIRCLE project offered the Terra Barocca LAG the opportunity to integrate a process that will allow the LAG territory to turn its gaze towards sustainable and circular tourism, thanks to a shared strategy that brings together all the pillars of sustainability. Environmental issues were investigated (mobility, energy, waste and water), more challenges were identified and at the end of the process a complete strategy was drawn up that is directed towards a circular and sustainable tourism model. In addition, to give continuity, the formation of a permanent Observatory was strongly desired as a transversal measure which aims to recognize the territory as a sustainable and circular tourist destination, with the premise of improving and strengthening knowledge of the impact of tourism on the territory relatively to the main pillars of circularity.

Bergueda County, Spainwww.adbergueda.cat/

The Berguedà county is a territory that has been working for years to become a sustainable tourist destination and the Incircle project gives us an opportunity to accelerate the reduction of disposable waste from the picnic service especially in mountainous areas. The agents of the territory have been very receptive and open to the project. This is very positive as they are the ones who will have to manage and distribute the picnic kits among the visitors. So we hope that tailor made action will be a great success. We hope that the pilot test will accelerate the circularity of the region by reducing the impact of waste and increasing reuse.

Consorzio Oltrepò Mantovano, Italywww.oltrepomantovano.eu

The impact that the Oltrepò Mantovano Consortium intends to produce through its participation in INCIRCLE is to characterize the tourist destination of the Oltrepò Mantovano as circular, green and slow, to intercept the segments of tourists / visitors attentive to these issues. As a Consortium we are convinced that working to qualify the local tourist offer towards the principles of sustainability and circularity can also have positive impacts on the quality of life of all citizens, residents and visitors alike, combining tourism promotion with collection and analysis of data and information on the territorial management of waste, water, energy and mobility.

Referenca

- Area Science Park. INCIRCLE Operational Model for Regional/National Strategies on Circular Tourism. 2020, Interreg MED Programme, www.incircle-kp.eu/media/1219/incircle_d-311_operational-model_eng.pdf.
- Ellen MacArthur Foundation (2013). Towards the Circular Economy. Cowes: Ellen MacArthur Foundation.
- Eurostat. "Tourism Statistics." Ec.europa.eu, 2021, ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics.
- Girard, L. F., & Nocca, F. (2017). From linear to circular tourism. Aestimium, 70.
- Midžić Kurtagić S (2018). Circular Economy in Tourism in Southeast Europe, Conference on Circular Economy in Tourism in South East Europe, 8 May 2018, Ljubljana, Slovenia.
- Ritchie, J.R.B. and Crouch, G.I. (2003) The Competitive Destination: A Sustainable Tourism Perspective. CABI Publishing, Wallingford.
- Sant'Anna School of Advanced Studies. Measuring Tourism as a Sustainable and Circular Economic Sector. The INCIRCLE Model. 2020, Interreg MED Programme, www.incircle-kp.eu/media/1336/d331_incircle-set-of-circular-tourism-indicators-replication-toolkit.pdf.
- Sant'Anna School of Advanced Studies. Circular Tourism Tools Guidelines. 2020, Interreg MED Programme, www.incircle-kp.eu/media/1228/circular-tourism-tools-guidelines-incircle-replication-package_eng.pdf.
- UN World Tourism Organization. "Tourism Statistics Data | UNWTO." www.unwto.org/tourism-statistics-data.
- World Tourism Organization (UNWTO) (2005). Making Tourism More Sustainable - A Guide for Policy Makers.
- WTTC, 2015. Economic impact of Travel and Tourism in the Mediterranean.
- World Tourism Organization. Policy Brief: COVID-19 and Transforming Tourism. 2020.

 www.incircle.interreg-med.eu
www.incircle-kp.eu

Lidhu me ne

- **facebook @incircle.med**
- **twitter @incircle_med**
- **instagram @incircle.med**
- **linkedin @Incircle Interreg MED**
- **youtube @INCIRCLE Interreg MED**

Na kontaktoni:

incircle.med@gmail.com

Project co-financed by the European
Regional Development Fund

